

СЕРГЕЈ АЛЕКСАНДРОВИЧ МИХЕЈЕВ, РУСКИ ПОЛИТИКОЛОГ, У ИНТЕРВЈУУ ЗА „ГЕОПОЛИТИКУ“

Центар идеолошког глобализма премешта се у Европу

Разговор водио: **Слободан Ерић**

Сергеј Александрович Михејев један је од најзапаженијих руских политичких коментатора и аналитичара међународних односа. Радио је као експерт у Центру за политичку технологију, био је и директор Центра за политичку конјунтуру. Чест је гост у телевизијским емисијама највећих руских телевизијских станица, и један је од водећих коментатора на Радију Вести ФМ.

Шеф је Стручно-саветодавног савета Републике Крим. На захтев државних органа Литваније, администрација у Бриселу забранила је Михејеву улазак на територију ЕУ.

Поштовани господине Михејев, читав свет је под импресијом избора Доналда Трампа. У ком правцу ће Трамп усмерити међународне односе? Да ли сматрате да ће нови амерички председник позитивно утицати на руско-америчке односе?

- Не чини ми се да Трамп у глави има неки целовит план како да гради нову међународну политику. Има неке појединачне ставове, на пример да САД не треба тако много да плаћају евроатлантску солидарност, или да државе НАТО-а треба да плаћају своје улоге, или да је против измештања производње у Кину. Чини ми се да нема неку јединствену и хармоничну слику новог светског поретка. Јасно је само једно: у целини, он сматра да Америка треба да остане лидер, али то лидерство може бити реализовано на друге начине. Ето, то је све што се може рећи о

Трампу. Он сматра да је блоковско размисљање умногоме застарело, да је боље изграђивати партнерске односе, а при том Америка треба мање да плаћа и више да добија, и да треба да обуздава своје конкуренте, али у првом реду конкуренте из сфере економије. А са конкурентима из војно-политичке сфере, који се не могу победити, као што је Русија, са њима је боље договарати се. Тим пре што Русија у сфери економије није конкуренција. Али постоји шанса да ће Америка почети да се мења, мада ће то бити јако тешко јер има врло много противника таквим тежњама, и унутар САД, и у иностранству. На при-

мер, у Европи и у државама НАТО-а, у државама бившег совјетског блока...

Што се тиче односа са Русијом, постоји шанса да се односи побољшају и она и произилази из овог Трамповог виђења ситуације. Он је говорио да ситуацију у Украјини не види као опасност за америчке интересе, што значи да ће Америка смањити своју активност по питању Украјине, и управо зато је сада Порошенко заострио ситуацију око Донбаса. Он је говорио да се у принципу са Русијом може наћи заједнички језик и сарађивати по питању борбе против међународног тероризма, а то значи да ће се можда на-

ћи нови формати по питању Сирије, па можда чак и у Ираку. У принципу, Русија може бити његова шанса да постигне неки видљив успех и да унутар САД то представи као свој успех и да негира оптужбе да ништа не разуме у спољној политици.

Да ли се по бесним реакцијама великих глобалних медија може закључити да је пораз Хилари Клинтон на председничким изборима у САД у ствари био пораз глобалистичких снага?

- Да, наравно, то је очигледно, па чак ни они сами то не крију. Хилари Клинтон је заиста представљала глобалистички лоби и оне људе који већ годинама спроводе једну те исту политику: доминација САД, блоковски систем, покушаје да се у сферу утицаја САД увлаче нове државе, стварање и подршка новим политичким режимима лојалним САД, организовање обојених револуција... Хилари Клинтон је представник управо те групе америчког естаблишмента. И Обамина суманута активност последњих месеци мандата, то

експанзије, теорију обојених револуција, успостављања америчких вредности или псеудовредности и глобалне доминације. Ти људи се сада осећају побеђеним и њихова реакција је веома агресивна веома су нервозни, врло незадовољни и мислим да ће деловати. Покушај Трампа да изађе из глобалистичке парадигме биће под врло великим и оштрим притисцима. Али, у овом тренутку, сама победа Трампа је велики пораз и велика несрећа тих снага. Међутим, не бих преувеличавао критичност ситуације и не мислим да је реч о радикалном поразу. Реч је о тенденцији: избор Трампа показао је тенденцију да је глобалистички модел већ свима досадио, па су се чак и у САД појавили људи који га сматрају погрешним, који га сматрају противречним чак и интересима самих САД. То је јако интересантно и, на крају крајева, и чудно, зато што ништа слично нисмо могли чути још од почетка 20 века. Данашња америчка глобалистичка политика формира се после Другог светског рата, 50-их-60-их година, односно после 1945. године. А почетком века

ста које су Американци одгајили и које и даље постоји, и не искључујем могућност да се центар идеолошког глобализма премести у Европу. Неки европски политичари чак покушавају да делују у том правцу. Без обзира на све, Трамп је нанео одређени удар глобалистима, а да ли ће и убудуће моћи са њима да изађе на крај, хоће ли успети да сачува успех, то је велико питање. Победити је понекад лакше него сачувати победу.

Како видите однос Русије са Европском унијом? Да ли мислите да ће процес националног освештавања Европе бити настављен и да ће странке као Национални фронт у Француској, Алтернатива за Немачку, Слободарска партија Аустрије и даље јачати?

- Чини ми се да се Европа заиграла са идејама које не могу да буду реализоване. Као прво, Европска унија пролази кроз потпуно очигледну концептуалну кризу. Та криза је везана за низ разнородних појава. Европа није тако јединствена каквом је Брисел приказује. То једноставно није тако. А мислим да она тако јединствена не може ни бити. Европа је конгломерат великог броја држава, а свака од њих има многовековну националну историју. Узети и просто их објединити у једну државу, тако неку „супердржаву“ за 20, 30 па чак и 40 година једноставно је немогуће. И данас је потпуно очигледно да то не успева. Посебни су и проблеми економске природе, када се не узимају у обзир интереси конкретних националних економија, већ се изграђује неки утопистички модел који је у интересу транснационалних корпорација, а не у интересу националних произвођача. И то провоцира и сукобљава се са националним интересима. Затим, одсуство независне спољне политике. Желели не желели, дужни сте да се, на пример, у односу на Русију понашате овако или онако. Бриселу националне државе одговарају да им то није у интересу, а из Брисела кажу да морају зато што је ЕУ тако одлучила. Даље, на пример, газдовање евро-бирографије, и још много тога... Појавио цео низ кризних момената и ограничења за развој ЕУ. Мислим да покушаји европске елите да затвара очи пред њима, покушаји да се претвара да је све у реду, да говоре „ако ваше чињенице противрече нашој теорији – то горе по ваше чињенице“, да ће све то довести до све веће кризе. Као што се, на пример, већ догађа са мигрантима. Три године узастопце говори се да миграције нису проблем и да ће изаћи са тим на крај. А да ли су изашли на крај? Не, нису, нити

Ако Србија постане пуноправни члан ЕУ и НАТО-а, мислим да ће то веома нарушити наше односе. А што се тиче подршке Србији по питању Косова, у принципу та подршка постоји.

ће. Зато што је то ино-културна, ино-цивилизацијска миграција. Да не говоримо о криминогеним, терористичким факторима и другом. С овим таласом миграција биће много теже изаћи на крај него са ранијим таласима економских миграција. Биће борбе, и то без сумње. А како ће се завршити, то ћемо видети јер је то велики изазов за западну цивилизацију.

Русија од доласка председника Путина константно наставља да јача и то радује њене искрене пријатеље. Ипак, пад цене

нафте утицао је на економију Русије. Да ли је Русија на путу да преоријентише своју економију и смањи зависност од „нафтне игле“? С којим се још изазовима суочава Русија?

- Пред Русијом је много разних изазова, као што је одувек и било. Друга је ствар што не морамо на то да се навикавамо. У ствари, цела руска историја су ратови, изазови и бесконачне кризе. Али ми смо некако навикли, рађамо се са тим и са тим осећајем у крви, и живимо. Моје мишљење је да је за нас главни изазов покушај

многих Руса да постану Европљани: да се одрекну способности да подносе проблеме, да се одрекну националног идентитета, покушавајући да постану Европљани, иако они нису Европљани, покушај да се комфор и лично богатство стави изнад свега осталог, покушај да се ревидира сопствена историја, једном речју да се промене. Чини ми се да је управо то оно чиме се Запад бави у односу на Русију последњих 25 година. На Западу су схватили једноставну чињеницу: да је победити Русију у директном сукобу практично немогуће. Такви су ето Руси дивљаци, варвари и тако даље, и не иде у директном сукобу. Шта у том случају чинити? Треба их променити. Русе треба убедити да није у реду бити Рус. Потребно је престати бити Рус да би се био цивилизован. И тада ће Запад решити своје проблеме. Мислим да су по том питању имали доста успеха. За ових 25 година велики број људи је заиста изгубио националну самоидентификацију, или је она много ослабила. И та супкултура потрошње, супкултура личног комфора, нашла је много поклоника, нарочито међу младима и људима средњих година. Нажалост, тако је. То је, како ми се чини, највећи изазов за Русију. Грубо говорећи, народу нису страшне ни економске тешкоће, ни спољне опасности, ни војне претње, зато што су нас војне претње одувек само уједињавале. Али најстрашнија је унутрашња декаденција. Обојене револуције је у суштини састоје из два дела: први део је декаденција елите, то јест у елити треба наћи део издајника или можда убеђених присталица на које се спољни фактор може ослонити. А други део је наћи довољно велики број „обичних људи“ који се могу убедити да сопствену државу треба срушити ради лагоднијег живота. И то су два основна елемента обојених револуција. Све остало је споредно, све тамо неке технологије, средства масовног информисања, мобилни телефони, све су то само средства. Такви процеси несумњиво се одвијају и у Русији и мислим да напади неће престати, да ће се наставити. То је тенденција претварања свих у космополитско свињо-човечанство, које жели једино да се слатко најдере и лепо наспава и у томе једино види свој смисао. У томе је највећи изазов, између осталог и за Русију – покушај да се Руси учине неспособнима за отпор. Унутрашњи издајници. Ја сматрам да се са тим изазовом нисмо до краја изборили. Са друге стране, како каже руска пословица, „нема лошег без нечег доброг“: притисак Запада, војне претње и тако даље су многе од нас отрезнили.

Данас се они који се у Русији називају „либерали“ налазе у јадном стању. Већина њих, по мом мишљењу, нема никакву политичку перспективу у догледно време, зато што их сматрају издајницима и варалицама. Издајницима зато што су издали националне интересе, а варалицама зато што су много обећавали, а ништа нису урадили.

Ако је 90-их било много људи који су веровали у Запад, данас сама ситуација приморава да се буде на опрезу, да се буде трезвен и будан. И да се буде јак. И да се мање цмиздри и шмрче. Што се тиче економије, наравно да имамо економске проблеме, а зависност од нафте се полако смањује. Постоји проблем са производњом. Реалне производње, као и раније, има јако мало: 90-их је производња једноставно уништена. Уверен сам да је то урађено уз помоћ западних саветника који су нас убеђивали да нам економија није потребна: бићемо део велике породице цивилизованих народа, економија нам више није потребна, фабрике нам нису више потребне, производња нам више није потребна. Тим пре што све што се код нас производи није квалитетно и не треба никоме. То је била несумњиво директна обмана. Све је то било учињено да би се прво СССР, а касније Русија, уклонила као економска конкуренција. Да се ослаби, учини неспособна за развој, и да истовремено отвори врата за одлив капитала. Након што су отворена врата за слободан одлив капитала, за тих 25 година, из Русије су извучени трилиони долара. Невероватна количина пара. То су паре које су, између осталог, подржавале америчку и европску економију. Као резултат, имамо у великој мери девастирану економију, у којој је мало производње, а много трговине. Трговина је идеал који нам је, као и свима другима, наметнут. Цивилизација америчких и европских трговаца која понавља „трговати, трговати, сав новац у развој у берзанске игре“. Наш главни проблем није зависност од нафте, већ одсуство производње. То је у првом реду одсуство радних места, али и одсуство инжењерских и професионалних школа. Ако је раније у руској економији било много области у којима је било домаћих института, сопствених методологија, патената и постојао је развој и имало је шта да се модернизује, сада у многим областима нема шта да се модернизује. Једно поколење стручњака је завршило свој радни век, а следеће се није

појавило зато што једноставно немају где да раде. Мислим да је то био препреде-ни план – „депрофесионализација“. Нема професионалаца, огроман број људи који само тргују, непрестано тргују, тамо купују, овде продају, а сами ништа не умеју да направе. А сад више ни не желе да производе. И не само то, већ су и размажени чињеницом да се паре могу зарађивати ни за шта. То нису велике паре, али ипак... За економију, то је смртоносно. И зато главни проблем није зависност од нафте, која се полако смањује. Главни проблем је обнављање производње, производње која би могла да преживи. А за то су потребне протекционистичке заштитне мере. Оне већ постоје, али их је, како ми се чини, мало и недовољно. И овде су нам помало помогле санкције, зато што су наше контрасанкције помогле да се развија пољопривреда која је 90-скоро уништена. Али то је још увек мало и са тим проблемом ћемо се још дуго борити.

У Русији су деведесетих година биле веома утицајне прозападне, либералне снаге... Можете ли нам ближе дати опис идеолошке слике савремене Русије?

- Данас се они који се називају „либералима“ налазе у јадном стању. Ако се говори о њиховом развоју, онда се може рећи да су крајем 80-их и 90-их година имали огромну популарност и огроман кредит поверења, многи су веровали да они живот могу учинити бољим, да знају прави пут, да ће успоставити односе са целим светом. Али колико је било поверење, толико је било и разочарање. Рус, када верује, он верује до краја. Али не воли када га варају. И када схвати да су га варали, он почиње да мрзи. И колико су Руси били добри у својој вери, толико могу да буду зли када замрзе. Зато либерале којима се јако много веровало сада исто тако много и мрзе. Већина њих, по мом мишљењу, никаквих политичких перспектива нема у догледно време, зато што их сматрају издајницима и варалицама. Издајницима зато што су издали националне интересе, а варалицама зато што су много обећавали, а ништа нису урадили.

И то је заиста тако јер су уз њихову помоћ покрадене целе области економије. Зато они никакве политичке шансе немају у перспективи, тим пре што не могу да се међусобно договоре. Њихова слабост је у томе што они концептуално не могу да предложе ништа ново у односу на оно што су говорили 90-их. Као да ових 25 година није ни било, они понављају једно те исто: слободна тржишна привреда, економске реформе, смањење улоге државе, сарадња са Западом, либералне вредности, и тако даље; Са друге стране, они не могу да се међусобно договоре, нема упечатљивих, харизматичних лидера, људи којима народ верује, нема јединства унутар либералног тора, сви су се посвађали са свима због

новца и, по мом мишљењу, они немају перспективу у ближој будућности. А упоредо са тим, постоји слој људи који су унутра већ променили идентитет и који су поставили људи потрошачке цивилизације, али немају политичку опцију, израз. Старим либералима се не верује, а нових нема, али и општи патриотски „мејн стрим“ овим људима не одговара. У принципу, људи који би заступали ове погледе се могу појавити на политичком хоризонту и они се теоретски могу појавити чак и из окриља владајуће партије, али мислим да се то неће догодити пре него што оде председник Путин. У наредним годинама Путин остаје на власти, он има висок рејтинг и не верујем да ће се неко такав појавити. Али то не

значи да ће они сасвим нестати зато што активно раде са младима, припремају своју смену. Пошто људима средњих година и старијима ништа не могу да кажу и нико им неће поверовати, младима покушавају да потуре старе приче које су нама потурали пре 25 година.

Како оцењујете односе Србије и Русије? Наше пријатељство које траје векови-ма. Вама је познато да је наша земља последњих двадесет пет година била изложена санкцијама, војној агесији НАТО-а, сталним притисцима. Да ли Србија у будућности може рачунати на економску, политичку и пре свега подршку Русије око Косова?

- Све ће то зависити од тога како ће се развити питања са Европом. Ако говоримо о Србији, заиста постоји многовековна традиција братства и сарадње, али постоји и данашња реалност. Реалност је таква да Србија стреми европским интеграцијама. Ако Србија постане пуноправни члан ЕУ и НАТО-а, мислим да ће то веома нарушити наше односе. Не зато што ћемо почети да се једни према другима односимо лошије, већ зато што ЕУ и НАТО намећу очигледна ограничења. Ако постанете чланица НАТО-а, онда ћете морати да прихватите војну доктрину НАТО-а. А у војној доктрини НАТО-а данас Русија има место потенцијалног противника. Видимо колико је припрема на истоку, како се америчке бригаде пребацују у Пољску, како се појављују провокативне изјаве поводом Калињинграда и тако даље. И ако постанете члан НАТО-а – готово је, ви ћете морати ту доктрину и да прихватите. Чланство у ЕУ можда и не би толико нарушило односе, колико НАТО, зато што је НАТО војни блок. То није добротворно удружење. То је војно-политички савез који се спрема да учествује у војним операцијама, који има потенцијалне противнике, који има планове... Како се развија интеграција Србије у ЕУ, нисам упућен. А што се тиче подршке Србији по питању Косова, надам се да неће бити речи о војној подршци, а што се тиче политичке подршке, у принципу та подршка постоји. На крају крајева, нисмо били присталице онога што се догодило са Југославијом и можда је требало да узмемо активнију позицију, али то се тичало тадашњих руских елита које су продавале све одреда, а у првом реду саму Русију, па онда и све њене савезнике. А што се тиче економске сарадње, највећи удар је, како знате и боље од мене, одлука Бугарске, под притиском САД, о ликвидацији пројекта гасовода „Јужни ток“. Несумњиво је да је тај пројекат могао да буде озбиљан стимуланс нашој економској сарадњи, али, нажалост, друга наша браћа Словени, са којима такође имамо многовековну историју братства и сарадње, подметнули су ногу том пројекту под притиском САД. Можда ће се сада, са доласком Трампа, нешто променити, можда ће се нешто променити и у односима са ЕУ, можда ће све то утицати и на економске пројекте. Надам се да ће бити промена. али данас је ситуација, нажалост. оваква.

Превод: Слободан Стојичевић

